

Bir Cinsiyet Değişikliği Reddi Kararında Öne Sürülen Hukuki Nedenlerin İncelenmesi

Hande Evsen¹

Özet: Bülent Ersoy, 1981’de Londra’da cinsiyet değişikliğine ilişkin ameliyattan sonra, Türkiye’de ilk olarak nüfus kütüğündeki cinsiyet hanesinde yazılı olan "erkek" kaydının değiştirilmesini talep etmiştir. Asliye mahkemesi talebi kabul etmiş, fakat Yargıtay’ın bozma kararına uymuştur. Bülent Ersoy’un Nüfus Kütüğündeki cinsiyet kaydının değiştirilmesine ilişkin dâvalar, dâvaların farklı yerlerde açılmaları nedeniyle, dört defa Yargıtay’a gelmiş ve her defasında reddedilmiştir. İncelenecek olan 27.3.1986 Yargıtay kararında cinsiyet değişikliği bazı nedenler gösterilerek reddedilmiştir. Bu nedenler arasında; bu değişikliğin kişilik hakkı üzerinde tasarruf niteliği taşıması nedeniyle Medeni Kanun madde 23’e aykırı olacağı, cinsiyet değişikliğine izin verildiğinde bunun kötüye kullanılacağı, değişikliğin iradi olduğundan kişinin kişilik hakkına saldırı olacağı gibi nedenler yer almaktadır. Ayrıca Bülent Ersoy’un cinsiyet değişikliği ameliyatı olması bir hata olarak görülmüş ve hak karşısında hukukun şefkatli olduğu ama böyle bir hata karşısında hukukun müsamahasız olduğu belirtilmiştir.

Bu bildiriye, Yargıtay tarafından öne sürülen nedenler karşıt görüşler de göz önüne alınarak, Bentham’ın ‘Yasamanın İlkeleri’ eserinde ve Dworkin’in ‘Hakları Ciddiye Almak’ adlı eserinde sunduğu hukuk kararlarına gerekçe gösterilemeyecek nedenleri çerçevesinde incelenecektir.

Bu karara neden olamayacak nedenlere örnekler: Olgusal gerçekliğe dayanma, önyargılara göre değerlendirme, yenileşmenin reddedilmesi, kişisel his ve düşüncelerin ön plana çıktığı nedenler, keyfi tanımlar, fantastik nedenler...

Anahtar Sözcükler: Cinsiyet değişikliği, hukuki nedenler, hak, yasa, önyargılar.

¹ Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

Kararın Özeti

Bülent Ersoy, 1981'de Londra'da cinsiyet değişikliğine ilişkin ameliyattan sonra, Türkiye'de ilk olarak nüfus kütüğündeki cinsiyet hanesinde yazılı olan "erkek" kaydının değiştirilmesini talep etmiştir. Asliye mahkemesi talebi kabul etmiş, fakat Yargıtay'ın bozma kararına uymuştur. Bülent Ersoy'un Nüfus Kütüğündeki cinsiyet kaydının değiştirilmesine ilişkin dâvalar, dâvaların farklı yerlerde açılmaları nedeniyle, dört defa Yargıtay'a gelmiş ve her defasında reddedilmiştir. Yargıtay, 27.3.1986 tarihli kararında, cinsiyet değişikliğini aşağıdaki gerekçelerle reddetmiştir:

"Raporlarda belirlenen hususlar doğuştan erkek olduğu halde, özgür iradesi ile ve operasyonla erkeklik organlarını yok ettiren, psikolojik yönden kendini kadınlığa intibak ettiren ve sun'i yolla da olsa vücuduna kadınlara özgü bir görünüm getiren kişiyi tanımlamaktan ibarettir. Oysa yürürlükte bulunan Hukuk Kuralları iradî şekilde cinsiyet değişikliğine cevaz vermemektedir. Her şeyden önce böyle bir eylem kişilik hakkı (şahsiyet hakkı) üzerinde tasarruf niteliği taşımaktadır ki, Medenî Kanunun 23. maddesi buna engeldir. Zira bir kimsenin kanunda açıkça yer verilmeyen hallerde beden tümlüğü (ki buna cinsî tamamîyet ve onun idamesi de dâhildir) üzerinde tasarruf etmek hakkı yoktur. O halde serbest irade ile kişi cinsiyetini keyfince değiştiremez. Aksi kabul edilirse iş, kişilik hakkı üzerinde tasarrufla kalmaz, kanuna karşı hilelere kapı aralanmış olur. Söz gelişî eşinden boşanamayan kimse cinsiyetini değiştirerek ve aynı cinsten kişilerin evli olamayacakları kuralına dayanarak evlilik bağını çözme imkânı elde edecektir. Yine bir kimse erkeklere özgü olan askerlik, millî görevden (askerlik yükümlülüğünden) kurtulmaya ya da kadınlar için tanınan daha erken emeklilik hakkı elde etmeye, benzeri başka haksız yararlar sağlamaya imkân bulur. Bu örneklerle kimsenin olumlu cevap vereceğini sanmıyoruz. Her ne kadar yanlışlığın devamına hukuk ilgisiz kalamaz ise de hukukun öngördüğü husus, çift organlı olarak doğmuş olan (yani hünsa durumunda bulunan) ve zamanla inkişâf eden cinsiyetine göre ameliyatla durumu açıklığa kavuşanların, işbu gerçek cinsiyetleri ile nüfus kayıtlarındaki çelişkinin düzeltilmesini sağlamaktır. Dosyadaki raporlar olayın gelişimi ve yürürlükteki hukuk karşısında davacı, hangi cinsel duygular içinde bulunursa bulunsun, ne yolda cinsel tatmine ulaşırsa ulaşınsın, psikolojik yapısında ne gibi değişiklik meydana gelirse gelsin, özgür iradesi ile yok ettiği cinsiyetine dayanarak karşı cinsten olduğunun tespitini, yâni cinsiyetinin değiştirilmesini isteyemez. Davacının, serbest iradesi ile vaki ameliyat yüzünden, cinsiyetinin (erkekliğinin) gerektirdiği imkânları yeniden elde edemeyecek duruma gelmiş olması da varmak istediği amaca ulaşmasını haklı kılmaz. Yâni kanun kişilik hakkına bizzat saldıran kimsenin, meydana getirdiği sonuca hukukta yeri olmayan bir çare bulmaya mecbur değildir. Herkes yanlış eylemlerinin sonuçlarına katlanmak zorundadır. İşe, duygusal zeminde çözüm aramak doğru olamaz çünkü

hukuk, hak karşısında ne kadar şefkatli ise, hata söz konusu olduğu hallerde de o derece müsamanasıdır. Erkekliğini yitirmiş ve fakat kadın da olamamış bir kimsenin çaresizliğine birlikte acınır. Ama kanun bir yana itilerek imkân hazırlanamaz.”

Karşıt Görüş

Bu nedenlerle ve oyçokluğuyla alınan karara karşı olarak, üyelerden Namık K. Yalçınkaya'nın görüşüne göre ise; Medenî Kanun'un 38'inci maddesine göre: "Hâkim hükmü olmadıkça ahvali şahsiye sicilinin hiçbir kaydı tashih edilemez". Nüfus Kanunu'nun 46'ncı maddesinin 1' inci fıkrasına göre, "Yaş, ad, soyadı ve *diğer* kayıt düzeltme dâvaları ilgilinin oturduğu yer asliye hukuk mahkemesinde cumhuriyet savcısı ve nüfus baş memuru veya nüfus memuru huzuruyla görülür ve karara bağlanır". Nüfus Kanunu'nun 46'ncı maddesinde yer alan "*ve diğer*" ibaresinden "*diğer* hallerin" sadece hermafroditler için söz konusu olacağına, fakat serbest iradesi ile cinsiyet değiştirenlere uygulanmayacağına ilişkin dar yorumunu isabetsiz bulmuştur. Ayrıca Anayasanın 36'ncı maddesine göre de "Herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve dâvâlı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir". Davanın reddini gerektiren herhangi bir sınırlama veya kısıtlamanın olmaması; davacının serbest iradesinin yalnızca tıbbi zorunluluklara ve uzmanların görüşlerine tabi olmak biçiminde gerçekleşmesi; Anayasanın 17.maddesine göre davacının eyleminin ve bu eyleminin sonucu açtığı dava kişinin anayasal hakkının özünü oluşturduğu; diğer uluslararası sözleşmelerin davanın reddini gerektirmediği; davacının transseksüel bir yapıya sahip olduğunun açık olduğu ve adli tıp raporuyla bunun onaylandığı; mahkemelerin adli tıp kararlarına rağmen uzman olmadıkları tıp biliminin verileri dışına çıkmaları ve yalnızca doğuştaki görünümüne dayalı kayda itibar göstermelerinin yanlış olduğu gibi nedenlerle çoğunluk görüşüne itiraz etmiştir.

Yargıtay'ın Sunduğu Sebeplerin İncelenmesi:

A) Olgusal Gerçekliğe Dayanma:

Yargıtay kararına göre, "Raporlarda belirlenen hususlar doğuştan erkek olduğu halde, özgür iradesi ile ve operasyonla erkeklik organlarını yok ettiren, psikolojik yönden kendini kadınlığa intibak ettiren ve sun'i yolla da olsa vücuduna kadınlara özgü bir görünüm getiren kişiyi tanımlamaktan ibarettir." denilerek adli tıp raporundaki "psikiyatrik yönden bugünkü hali ile kadın haleti ruhiyesi ve yaşamı içinde bulunması nedeni ile ruhen ve fiziksel açıdan kadın" olduğunun söylenmesi Yargıtay'ca göz ardı edilmiştir. Burada sadece bir tanım yapıldığı söylenerek, bilimsel rapor göz ardı edilerek bu raporda sunulan gerçekliğe sadece bir tanım olarak bakılması ve olgusal bir gerçeklikmiş gibi raporun tanım amaçlı yapıldığı gibi bir kanı uyandırılarak bir neden oluşturulması dayanaksızdır. Ayrıca 1587 sayılı ve 1972 tarihli Nüfus Kanununun 43.maddesine göre aile kütüklerinin, ailenin bütün fertlerinin cinsiyetini de göstermesi zorunludur. Fakat kayıt

düzeltilmesi amacı taşıyan bir davanın cinsiyet değişikliği kısmına odaklanması gerçeklikten uzaktır.

Yargıtay’a göre, yürürlükte bulunan hukuk kuralları iradî şekilde cinsiyet değişikliğine cevaz vermemekte ve bu durum kişilik hakkı üzerinde tasarruf niteliği taşımaktadır. Ayrıca bir kimsenin kanunda açıkça yer verilmeyen hallerde beden tümlüğü üzerinde Medeni Kanuna göre tasarruf etmek hakkı olmadığı söylenmiş; bunlara dayanarak da bu durumun serbest irade ile gerçekleştiği öne sürülmüştür. Oysa karşıt görüşte de belirtildiği gibi hukukun öngördüğü husus çift organlı olarak doğmuş olan ve zamanla inkişaf eden cinsiyetine göre ameliyatla durumu açığa kavuşanların gerçek cinsiyetleri ile nüfus kayıtlarındaki çelişkinin düzeltilmesini sağlamaktır. Çoğunluk bu düşüncelerle de yetinmemekte ve vücudun anatomik ve psikolojik gelişimi ve beden değişiklikleri ne olursa olsun yürürlükteki hukuk kurallarında kişinin özgür iradesi ile yok ettiği cinsiyetine dayanarak karşı cinsten olduğunun tespitini yani cinsiyetinin değiştirilmesini istemeyeceğini açıklamaktadır. Oysa nüfus kanununun 46.maddesinde hangi durumlarda cinsiyete ilişkin kaydın düzeltilebileceğine ilişkin sınırlama ve kısıtlama yoktur fakat burada çift organlı olanlarla tek organlı olan bireyler arasında açıkça bir ayırım yapılmıştır. Kısacası kendini içinde bulunduğu cinsiyetteki biri gibi hissetmeyen kişinin ve durumu gereği cinsiyet değişikliği zorunlu olanların durumları göz ardı edilerek bu kişilere karşı bir adaletsizlik olduğu çok açıktır. Çünkü herkese tanınabilecek bir haktan mahrum olacak bu kişilerin sorunlarının düşünülmemesi, bu kişilerle çift organlı doğanlar arası bir ayrıma gidildiğini gösterir. Yine durumu sadece çift organlılar için kabul etmek ve bunu olgusal bir gerçeklik gibi söylemek adaletle bağdaşmamaktadır. İradî cinsiyet değişikliklerinin kabul edilmeyeceğine ilişkin bir hukuk ilkesi ya da yasa metni de hukukumuzda söz konusu olmamasına rağmen böyle bir yasa metni varmış gibi hareket etmek gerçekte söz konusu olmayan bir neden ileri sürerek olgusal bir gerçek varmış gibi davranarak gerçeklikten uzaklaşmak anlamına gelir. Dworkin’in işe yaramayan nedenler arasında gösterdiği ‘eşcinsel davranışların fiziksel güçsüzlük olduğu olgusu gibi burada da trans bireylerin keyfî cinsiyet değişikliğinde bulundukları olgusuna dayanılması rasyonalizasyona dayanılarak birer neden üretilmesidir ve bu bir gerekçe olarak öne sürülemez.

Cinsiyet değiştirmek isteyenler hileye mi başvurur?

Eşinden boşanamadığında evlilik bağı cinsiyetinin değişimden dolayı çözmek isteyeceği, yine aynı zamanda askerlikten kurtulmak ya da yine cinsiyet değişimi söz konusu olduğunda kadınlar için tanınan daha erken emeklilik hakkı elde etmek için benzeri başka haksız yararlar sağlamaya imkân bulacağı gibi nedenlere başvurulmuştur. Oysa burada cinsiyet değiştirmek istemeyen heteroseksüel bir bireyin davası söz konusu olsaydı yine askerlikten kaçmak için veya eşinden boşanmak için türlü hilelere başvurusu söz konusu olabilirdi; fakat bu hilelere cinsiyet değiştirmek isteyen kişinin başvurabileceğinin söylenmesi hem hatalı hem de bu gerekçeyi öne sürenlerin genellikle kabul ettiği minimal kanıt ve argüman

standartlarına meydan okuyacak kadar akla sığmayan bir durumdur. Cinsiyet değiştirenlerin hileye başvuracağı olgusal gerçekleşmiş gibi söylenerek hem olgusal gerçekliğe dayanarak bir neden öne sürülmüş hem de cinsiyet değiştirmek isteyen bireylerin hileye başvuracak yapıda olduğundan bahsedilerek otomatik olarak daha az saygı hak ettiği gibi bir izlenim verilmiş ve ön yargılı bir yaklaşımda bulunulmuştur. Sonuç olarak Dworkin'in de belirttiği gibi nedenlerin bu gerekçelerle diskalifiye edilmesi olasıdır.

B) Önyargılara Göre Değerlendirme Mi?

Serbest irade ile kişi cinsiyetini keyfince değiştiremez denilerek, davacının (erkeklik organlarını yok ettirici operasyona) ortada cinsiyet değişikliğini gerektiren hiçbir neden yokken, bu operasyona rıza göstermesi gibi bir durum ifade edilmiştir. Nedensiz ve temelsiz olarak bunun keyfi olduğu öne sürülmüştür. Burada da bunun ardında yatan nedenlerin önyargılı bir şekilde keyfi olarak nitelendirilmesi söz konusu olmuştur. Oysa davacının erkeklik organlarını yok ettirici operasyonun tıbben gerekli olduğu uzmanlarca belirlenmiş, davacının serbest iradesi ise yalnızca tıbbi zorunluluklara ve uzmanların görüşlerine tabi olmak biçiminde gerçekleşmiştir.

C) Yenileşmenin Reddedilmesi

Cinsiyet değiştirme meselesinin çözümü ancak tıp biliminin kural ve yöntemleri ile mümkün olabilir. Yüksek Sağlık Şurası'nın 19.2.1981 tarihli bilimsel görüşüne göre kişilerin tıpsal zorunluluk halinde ameliyatla kadın olabilecekleri ve hatta (anüs yoluyla cinsel temas yapmamak koşuluyla) genelevde çalışabilecekleri kabul edilmiştir. (Öztürel, 1981: 269) Hatta karşıt görüşte de geleneksel tutumun artık değişmesi gerektiğine dair şöyle bir hüküm yer almıştır: "İnsanların cinsiyetinin doğum anındaki bedeni özelliklerine göre ve bir daha değişmemek üzere tespit olunduğuna ilişkin geleneksel görüş artık on dokuzuncu yüzyılın son çeyreğinden başlayarak ve gelişen toplumlardaki tıp biliminin özellikle kalıtım ve çevre etkilerine bağlı "psikoseksüalite" çalışmaları sonucu elde ettiği yeni bilgiler karşısında eskimiş ve değerini kaybetmiş, ve gelişen tıbbın yanı sıra hukuksal alanda da toplumun gelişme çizgisine paralel olarak değişikliklere gidilmiştir". Böyle bir yenileşmenin reddi, ancak bir yasayı eski olduğu için onaylayanın veya eskiden yeni olduğu için ayıplayanın ileri sürdüğü bir neden olarak ortaya çıkabilir (Bentham, 2011: 88). Sonuç olarak, bu şekildeki bir yeniliği göz ardı etmek; tıp ve hukuktaki yeniliklerin birlikte ele alınması gerektiğini kabul etmemek, Yargıtay kararına neden olamayacak bir niteliktedir.

Cinsiyet değişikliği bir hata mıdır?

"İşe, duygusal zeminde çözüm aramak doğru olamaz çünkü hukuk, hak karşısında ne kadar şefkatli ise, hata söz konusu olduğu hallerde de o derece müsamahasızdır."

Yargıtay'ın Bülent Ersoy'dan 'Erkekliğini yitirmiş ve fakat kadın da olamamış bir kimsenin çaresizliği' diye söz etmesi davacıyı nesneleştirmektedir. Çünkü burada biyolojik olarak erkeklik özelliklerini kazanmış birine erkekliğini yitirmiş ama kadın olamamış biri denilerek kişinin değeri önemsenmemiştir. Oysa hukukun bu konuda şefkatli olamayacağı ama cinsiyet değişikliğini kişinin hatası gibi gösterip bu konuda hukukun müsamaha gösteremeyeceğinin ifadesiyle kişisel his ve düşünceler ön plana çıkmıştır. Hata olarak bakılan şeylerin doğru olmayan şeyler olarak tanımlandığını göz önüne aldığımızda cinsiyet değişikliğine doğru olmayan bir şey olarak bakılmıştır. Bentham, hukukçular arasında hiçbir şeyin, safi keyfi tanımlar üzerine muhakeme oluşturmak ve aynı zamanda uzun eserler meydana getirmekten daha ortak olmadığını ifade eder. Burada da 'hata' kelimesi alelade kullanımından uzaklaştırılarak doğru veya yanlış olarak nitelendirilmiş ve bunun bir karara gerekçe gösterilmesi de Bentham'ın da bahsettiği gibi ortak bir aklın sanki cinsiyet değişikliğinin hata olmasını istemesi, emretmesinden farklı görünmemektedir. Bentham ortak aklın ne olduğundan bahsederken ortak aklı 'yalnızca konuşan kişinin içsel inanışını ilan eden bir despotluk, bir fantezi' olarak tanımlamaktadır.

Cinsiyet değişikliği acınacak bir durum mudur?

"...Erkekliğini yitirmiş ve fakat kadın da olamamış bir kimsenin çaresizliğine birlikte acınır. Ama kanun bir yana itilerek imkân hazırlanamaz."

Dworkin 'Hakları Ciddiye Almak' adlı eserinde "eğer duruşumu, sadece hatalı değil ancak genellikle kabul ettiğim minimal kanıt ve argüman standartlarına meydan okuyacak kadar akla sığmayan 'eşcinsel davranışların fiziksel güçsüzlük olduğu' olgusu savına dayandırırsam, o zaman inancımı samimi olsa da bir çeşit rasyonalizasyon olarak alırsınız ve nedenimi bu gerekçeyle diskalifiye edersiniz." demektedir. Kararın gerekçesindeki 'Erkekliğini yitirmiş ve fakat kadın da olamamış bir kimsenin çaresizliğine birlikte acınır.' ifadesine göre transseksüel yapıdakilerin hep birlikte acımamız gereken bir durumda oldukları genellemesine dayanılması Dworkin'in de bahsettiği gibi 'eşcinsellerin güçsüz olması' veya kararda bahsedildiği gibi transseksüellerin 'acınacak durumda olması' bir rasyonalizasyon örneğidir çünkü transseksüellerin acınacak bir durumda olması sadece bunu söyleyenin kişisel his ve düşüncelerini ifade etmektedir.

Anayasa Kuralları ve Uluslararası Antlaşmalara Göre Cinsiyet Belirlenmesi Hak Mıdır?

Anayasa kuralları ve uluslararası antlaşmalar kararlara neden oluşturabilir; fakat bu karar ne anayasa kurallarına ne de uluslararası antlaşmalara uygundur. Anayasa'nın 17'nci maddesine göre, "(1) Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (3) Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz". Aynı maddeler "İnsan

Hakları Evrensel Beyannamesi'nde ve 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de yer almaktadır. Uluslararası sözleşmelerin alınan kararlara dayanak yapılabileceği de göz önünde bulundurularak; "transseksüel olan kişilere, bu alanda ihtisas sahibi doktorların sağlık nedeniyle ameliyatı öngörmeleri ve başarılı bir ameliyatı müteakip, bu kişilerin iradelerini kötüye kullandıkları gerekçesiyle, hukukten gerekli değişikliğin yapılmaması, eşyanın tabiatına, insanın ve insan yaşamının amacına aykırıdır." (Will ve Öztan, 1993: 234) Transeksüellerin hukuki durumunun göz önünde bulundurulduğu Öztan ve Will'in makalesinde de belirtildiği gibi önce İtalya'da varsayım olarak belirlenen ve Strasbourg'ta İnsan Hakları Komisyonu'nda kabul edilen "cinsiyetin belirlenmesi hakkına" bu kararda yer verilmemiştir. (Will ve Öztan: 1993: 234- 235). Aksine bu bir hak olarak değil keyfî bir tanımlamayla kişilik hakkı üzerinde tasarruf olarak ele alınmıştır. Bu hakka değinilmemekle de kalınmamış, aynı zamanda karara neden olarak gösterilebilecek uluslararası antlaşmalar ve anayasa maddeleri de göz ardı edilerek, değinilen maddeler de karara gerekçe oluşturamamaktadır.

SONUÇ:

Yargıtay'ın Bu Kararı Ahlaki Bir Duruş Mudur?

Bir konu hakkında belli bir duruşun ahlaki inanç sorunu olması için gerçekten de nedene sahip olmak mı gerekir? Neden adli tıp raporlarında belirtildiği halde kişinin cinsiyet değişikliğine iradi olarak bakıldığı, neden kişinin cinsiyet değişikliğinin kişilik hakkı üzerinde tasarruf niteliği taşıdığı, neden kişinin cinsiyet değişikliğine bir hata olarak bakıldığı ve neden ona acınması gerektiğinin Yargıtay kararına gerekçe olacak nitelikte olamadığı gibi bu nedenlerin de sebepsiz ileri sürüldüğü görülmektedir.

Bu tutumların nedene sahip olmasına gerek var mıdır? Dworkin, ahlaka aykırılıkları aşikâr olanlar veya kendiliğinden ahlaka aykırılıkları belli olanlar olarak ayırmıştır. Ona göre birinin tutumunun kendiliğinden aşikâr olduğuna inanmak "daha fazla nedene ihtiyaç duyulmadığı, söz konusu fiilin gayri-ahlakiliğinin toplumsal etkilere dayanmadığı, bir tanrı tarafından yasaklanmadığı ya da başka bir şeye dayanmadığı ancak fiilin kendi doğasından çıktığı yönünde bir inancı gerektirir" (Dworkin, 2007:301). Karar boyunca ne bir dini inanç öne sürülmüş ne açıkça toplumun genel yargısı dile getirilmiştir; bu yüzden de öne sürülen nedenlerin pek çoğunun ahlaka aykırılığının aşikâr olduğu görülmektedir. Kendiliğinden ahlaka aykırı olan durumlara örnek olarak da Dworkin'in eşcinsel örneğiyle bu karardaki transseksüel örneği arasında büyük benzerlik vardır. Kararda öne sürülen gerekçelerin genelinde ahlaka aykırılığı aşikâr olsa da transseksüellerin durumuna 'birlikte acınması' durumundan söz edilmesi toplumun da cinsiyet değişikliğine acınması gibi bir sonuca varmamıza neden olmaktadır. Bu yüzden de bunu ileri sürenlerin eşcinselleri hor görenler gibi bir tutum içine girdikleri görülmektedir. Eşcinselleri hor görenlerin pek çoğu, neden ileri sürmenin gerekli olduğunun farkındadır ve yine çok azı nedene ihtiyaçları olmadığını iddia

edebilir ve bundan dolayı da bu azınlığın tutumlarının keyfi olduğu söylenebilir (Dworkin, 2007: 301). Sonuç olarak, Yargıtay'ın gerekçe olarak gösterdiği nedenlerinin Dworkin ve Bentham'ın neden gösterilemeyecek nedenlerinde yer almasının yanı sıra gösterilen gerekçelerin de nedensiz olarak ileri sürüldüğü görölmektedir.

KAYNAKÇA:

Bentham, Jeremy. (2011). *Yasamanın İlkeleri*. Çev.: Barkın Asal. İstanbul: On İki Levha Yayınevi.

Dworkin, Ronald. (2007). Hakları Ciddiye Almak. Çev.: Ahmet Ulvi Türkbağ. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Öztan, Bilge ve Will, Michael R. (1993). Hukukun Sebebiyet Verdiği Bir Acı -Transseksüellerin Hukuki Durumu-. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 227-268.

Öztürel, Adnan. (1981). Transseksüalizm ile Hermafredizmde Yasasal Tıpsal ve Adli Tıp Problemleri. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 269.